

Rapportage voorstel naamgeving Burg. Spiertzplein Nederweert (1999-2002)

ALFONS BRUEKERS

Voorwoord

Deze publicatie is een uitgave van de Stichting Regionaal Archeologisch Bodemonderzoek te Nederweert (STRABO), die zich ten doel stelt oud(-er) archeologisch en cultuurhistorisch onderzoeks- en vondstenmateriaal te documenteren en te ontsluiten voor wetenschappelijk onderzoek en algemeen publiek.

Overname van deze rapportage gedeeltelijk of geheel, via welk medium dan ook, is zonder bronvermelding niet toegestaan.

Alfons Bruekers

STRABO | Stichting Regionaal Archeologisch BodemOnderzoek
Kreijel 4
6035 SG OSPEL

Inhoudsopgave

Voorwoord	2
1. Inleiding	4
2. Voorstel	5
3. Uitvoering	9
4. Samenvatting en conclusie	10

1. Inleiding

In januari 1999 verzocht de Gemeentelijke Commissie Straatnaamgeving Nederweert aan A. Bruekers namens de Nederweertse erfgoedorganisaties om een voorstel te ontwikkelen voor de naamgeving van het binnenterrein aan de Houtmolen in Nederweert. De op basis van historische bronnen voorgedragen naam Weerterbekhof werd uiteindelijk niet doorgevoerd en het terrein ging Burg. Spiertzplein heten.

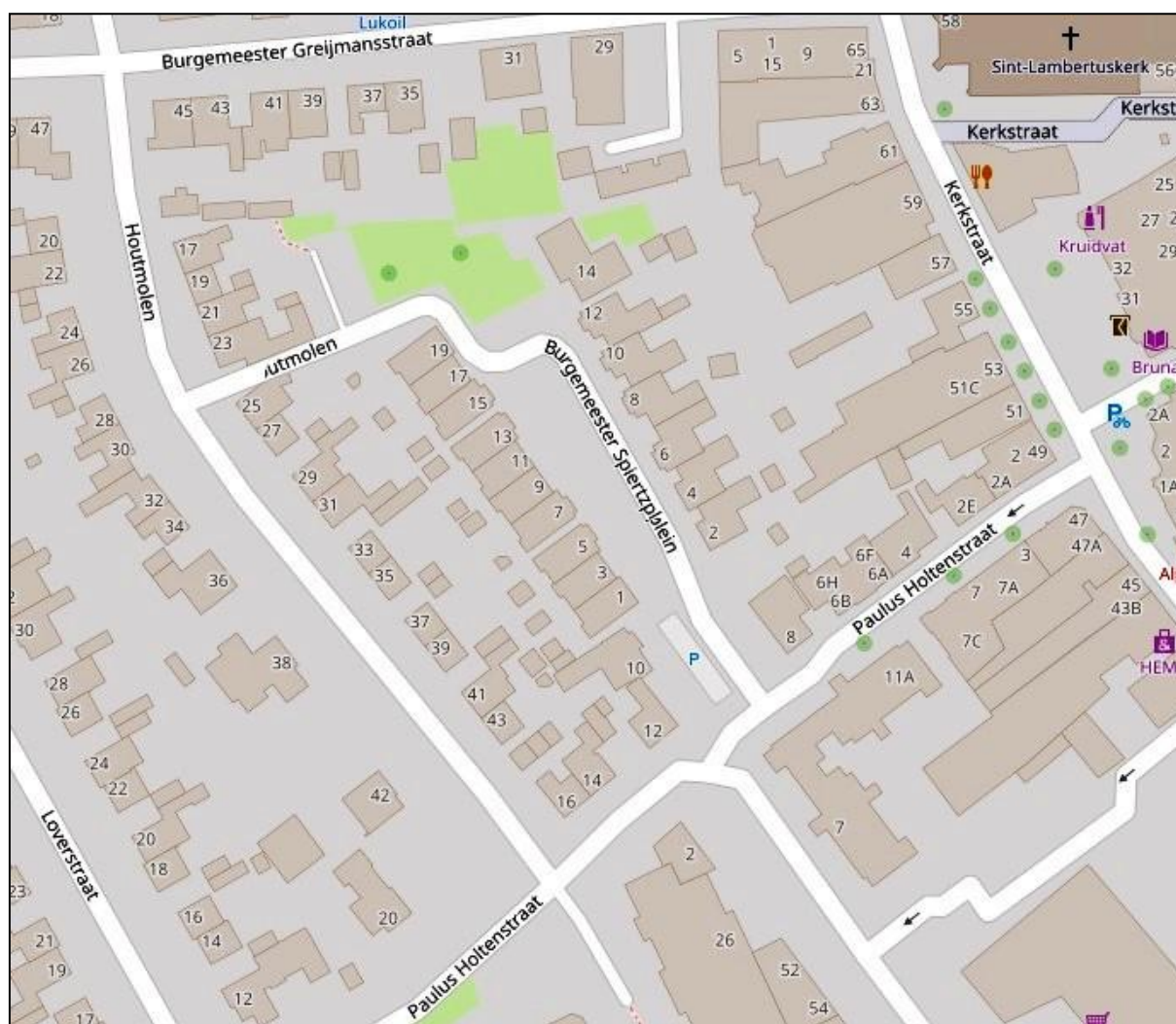

Fig. 1. Ligging van het binnenterrein aan de Houtmolen, aangeduid als Burgemeester Spiertzplein. Ondergrond: www.afstandsmeten.nl

2. Voorstel

Het voorstel aan de Gemeentelijke Commissie Straatnaamgeving werd ingediend op 23 januari 1999 en luidde als volgt:

Voorstel historische naamgeving binnenterrein Houtmolen/Kerkstraat

In de vraag om advies bij de naamgeving van bovengenoemd binnenterrein is als randvoorwaarde meegegeven om te zoeken naar een aanduiding met het suffix “hof” of “plein”.

Bij de het toekennen van een naam aan het terrein verdient het aanbeveling om zoveel mogelijk terug te vallen op de oude ter plaatse gebruikte aanduidingen. Derhalve een korte verkenning van de historische topografie van dit gebied.

Het bewuste terrein heeft een toponiem, “De Ast”. Deze naam zou dus de voorkeur genieten, ware het niet dat deze aanduiding reeds is toegekend aan een straat in het uitbreidingsplan Molenweg/Bredeweg. Hoewel dit dus de meest geschikte naam is, moet hij op grond van doublure worden afgewezen.

Het bewuste terrein valt binnen de grenzen van het gebied dat op het oudste kadastrale minuutplan (1844) wordt aangeduid met “De Kerckhof”. Deze naam heeft niets te maken met de eveneens in de nabijheid gelegen begraafplaats, maar betekent zoveel als: “het grondbezit van de Kerk”, een gebied dat werd begrensd door Houtmolen, Moesemansstraat en Beuldersweg. De naam “De Kerckhof” is nog ongebruikt in het straatnamenbestand, maar roept moderne associaties op met begraafplaats en wordt om die reden als minder geschikt ervaren, ook al voldoet hij echter wel aan het suffix “hof”. We stellen voor af te zien van deze suggestie.

Een volgende optie is het kijken naar de benamingen van veldwegen die het bewuste terrein vroeger omringden of doorsneden. Dit waren de “Koolensteeg”, de “Welsche Steeg” en de “Weertersteeg”. Alle drie zijn nog ongebruikt en in principe geschikt, maar laten zich niet makkelijk herleiden tot een vorm met suffix “hof”. De koppeling “steeg-hof” (of “steeg-plein”) is krom. Deze suggestie valt dus eveneens af.

Een andere mogelijkheid is het hanteren van historische namen van aangrenzende percelen. De naam “Geer” valt af omdat deze reeds elders gebruikt is. Resteert de optie “Speelhuis”, de middeleeuwse naam voor het aangrenzende oude gemeentehuis van Nederweert. De naam is afgeleid van “huis van het kerspeel” (kerspeel of kerspel betekent dorp bij kerk; “speelhuis” betekent dus letterlijk: “huis van de gemeente”). Deze naam zou aangewend kunnen worden in de combinatie “Speelhuishof”.

Als laatste is het mogelijk om te verwijzen naar de voormalige kunstmatige watervoorziening van het dorp Nederweert, die het bewuste terrein onder de naam “Weerterbeek” heeft doorsneden. Komende vanuit Bocholt en Weert zorgde deze laat-dertiende eeuwse waterstroom voor de watervoorziening van de huishoudens, brouwerijen en leerlooierijen in de Kerkstraat, en speelde ze eveneens een belangrijke rol in de brandbestrijding. De nagedachtenis aan deze vroeger belangrijke voorziening zou kunnen worden vastgehouden in de vorm “Weerterbeekhof”.

Samenvattend is de conclusie dat er vanuit historische optiek slechts twee kandidaten geschikt zijn voor de nieuwe naam, die zich laten herleiden tot de volgende twee opties:

- **Speelhuishof (c.q. Speelhuisplein)**
- **Weerterbeekhof (c.q. Weerterbeekplein)**

Ons inziens heeft “hof” de voorkeur boven “plein”, om de analogie met andere vergelijkbare plaatsen als Lambertushof, Rochushof enz. in stand te houden.

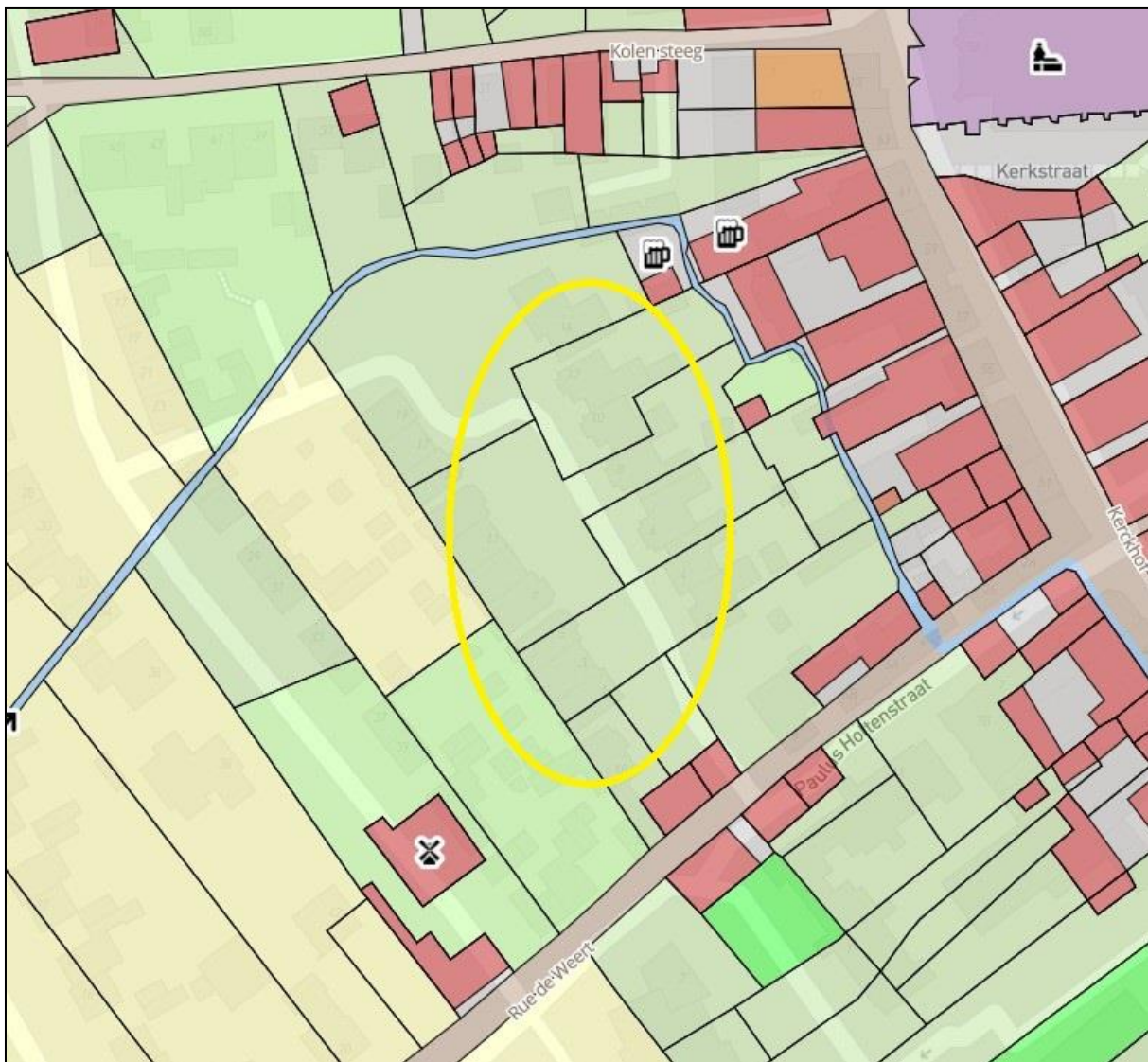

Fig. 2. Kadastrale minuutplan van 1840, dorpskern Nederweert. De dunne lichtblauwe strook is de voormalige Weerterbeek. De gele ovaal markeert het binnenterrein van de Houtmolen waarvoor een nieuwe naam werd gezocht. Ondergrond: www.aezel.eu.

De voorkeur van de Commissie Straatnaamgeving ging uit naar Weerterbeekhof maar dat advies werd door het College van B&W in februari 1999 afgewezen. Het gemeentebestuur koos voor de zelfbedachte naam Burg. Spiertzplein, ter ere van een voormalige Nederweerder burgemeester. De Commissie was hier niet gelukkig mee en probeerde het College per brief van 10 juni 2022 op andere gedachten te brengen en wel als volgt:

Aan: het College van B&W der gemeente Nederweert en de Raad der gemeente Nederweert

Geacht College, geachte Raad,

Aangezien de doorvoering van het dualisme met betrekking tot de gemeentelijke commissie straatnaamgeving zich nog in een overgangsfase bevindt, wend ik mij namens de leden van diezelfde commissie tot zowel College als Raad.

Het onderwerp betreft de naamgeving van de toegangsweg tot het momenteel in aanbouw zijnde binnenterrein gelegen tussen Houtmolen, Kerkstraat en Paulus Holtenstraat.

In januari 1999 heeft de commissie aan het College van B&W geadviseerd om de doodlopende ontsluitingsweg van dit gebied de naam "Weerterbeekhof" toe te kennen. De motivatie luidde destijds als volgt:

"Wij stellen voor om te verwijzen naar de voormalige kunstmatige drink- en bluswatervoorziening van het dorp Nederweert, die het bewuste terrein aan de Houtmolen onder de naam "Weerterbeek" heeft doorsneden. Komende vanuit Bocholt via Weert zorgde deze laat-dertiende eeuwse waterstroom voor de watervoorziening van de huishoudens, brouwerijen en leerlooierijen in de Kerkstraat, en speelde ze eveneens een belangrijke rol in de brandbestrijding. De nagedachtenis aan deze vroeger belangrijke voorziening zou kunnen worden vastgehouden in de vorm "Weerterbeekhof". Bovendien wordt daarmee recht gedaan aan het handhaven van de van oudsher bestaande benamingen waar dat mogelijk is. Het achtervoegsel "hof" sluit aan bij het pittoreske en doodlopende karakter van het bouwproject."

In februari 1999 heeft het College echter besloten om dit advies naast zich neer te leggen, en te opteren voor de naamgeving "Burgemeester Spiertzplein"; een keuze die het College onlangs nog eens bekrachtigd heeft.

De commissie straatnaamgeving heeft na rijp beraad de volgende overwegingen in acht genomen:

- 1. het is volkomen terecht dat oud-burgemeester Spiertz van Nederweert middels een straat- of pleinnaam wordt geëerd.*
- 2. de invloed van burgemeester Spiertz op de maatschappelijke en geestelijke ontwikkeling van het na-oorlogse Nederweert is van eminent belang geweest.*
- 3. wellicht nog sterker zullen (oud-)gemeentebestuurders en burgers zich burgemeester Spiertz herinneren als de energieke drijfveer achter de aanleg, modernisering en uitbreiding van het Nederweerder wegennet en de gemeentelijke infrastructuur.*
- 4. zo'n verdienstelijke rol is het waard om in herinnering te worden gehouden op een plaats die recht doet aan het kaliber en de resultaten van deze burgervader.*
- 5. een doodlopende straat van een binnenhofje doet naar het oordeel van de commissie volstrekt onvoldoende recht aan deze persoon.*

Onder de aanname dat er in College en Raad ruimte moet zijn om op basis van voortschrijdend inzicht een gedane beslissing opnieuw in overweging te nemen, en in aanmerking nemende dat het betreffende bouwproject nog niet gereed is en het dus

nog niet te laat is, stelt de commissie voor om het genomen besluit te herzien en wel in de volgende zin:

- 1. reserveer de benaming Burgemeester Spiertzplein (-straat, -laan, -weg) voor een andere, beter passende locatie binnen in de nabije jaren te ontwikkelen gedeelten van de kern van Nederweert. Te denken valt aan de nieuwbouwplannen in de omgeving Kapelaniestraat of elders in de dorpskern. Waarbij dan bij de keuze van de locatie uiteraard recht moet worden gedaan aan de bovengeschetste verdiensten van deze burgemeester.*
- 2. ken vervolgens aan de doodlopende weg in het bouwplan op het binnenterrein van de Houtmolen de historisch ter plekke bestaande naam "Weerterbeekhof" toe, conform het eerste voorstel.*

*Met vriendelijke groeten,
namens de leden van de
Commissie straatnaamgeving,*

Alfons Bruekers

De gemeenteraad van Nederweert besloot op 10 september 2002 om de behandeling van dit bezwaar in handen te stellen van het College van B&W. Als gevolg daarvan liet het College per brief van 3 oktober weten dat zou worden vastgehouden aan de naam Burg. Spiertzplein. Een van de aangevoerde redenen was dat er in de dorpskern al meer straten naar oud-burgemeesters waren genoemd. Bovendien stelde het College zich op het standpunt dat – anders dan dat de Commissie Straatnaamgeving suggereerde – de gekozen locatie wel degelijk recht zou doen aan de statuur van Spiertz. De hoofdreden die het College aanvoerde om niet te opteren voor de naam Weerterbeekhof was echter omdat die naam in de ogen van het bestuur verwarrend en zelfs onwenselijk was aangezien die de indruk kon wekken dat de naam in de buurgemeente Weert zou liggen.

Op dat laatste punt - een bij tijd en wijle gevoelige zaak op bestuurlijke niveau - is nog mondeling gereclameerd bij het College dat deze drogreden dan nog veel meer zou gelden voor 'verwarrende' Nederweerder straatnamen als Venloseweg en Eindhovensebaan, maar daar is nooit meer iets op vernomen.

3. Uitvoering

Uiteindelijk werd gevolg gegeven aan het besluit van het College van B&W en ging het binnenterrein aan de Houtmolen vanaf 2002 te boek staan als Burg. Spiertzplein, een eerbetoon aan deze verdienstelijke oud-burgemeester uit de jaren 60-70 van de vorige eeuw.

Fig. 3. Het Burg. Spiertzplein in 2023. Foto: google streetview.

4. Samenvatting en conclusie

In januari 1999 verzocht de Gemeentelijke Commissie Straatnaamgeving Nederweert aan A. Bruekers namens de Nederweeter erfgoedorganisaties om een voorstel te ontwikkelen voor de naamgeving van het binnenterrein aan de Houtmolen in Nederweert. De op basis van historische bronnen voorgedragen naam en door de commissie gesteunde naam Weerterbeekhof werd uiteindelijk niet doorgevoerd en het terrein ging in 2002 Burg. Spiertzplein heten.

De hoofdreden die het College van B&W aanvoerde om niet te opteren voor de naam Weerterbeekhof was omdat die naam in de ogen van het bestuur verwarrend en zelfs onwenselijk was aangezien die de indruk kon wekken dat de naam in de buurgemeente Weert zou liggen. Een bij tijd en wijle gevoelige zaak, althans op bestuurlijk niveau.